

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előzetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolvasó szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: keddén, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér.
Egyes számok kaphatók: a dohányüzletekben.

A mi nagygyűlésünk.

Székesfehérvár falai között széles népretegekben gyökerező új társadalmi szervezet bonított zászlót a múlt vasárnapon. Sokan nem vettek, vagy nem akartak tudomást venni róla, mások féltékeny szemmel kísérték-megjelenését, de akik lázas, fáradságos munkával néki Székesfehérvárról is nem muló létet alapoztak, legjobb reményeikben bíznak benne s a vasárnapi impozáns méretű nagygyűlés után meggyőződésüké vált, hogy a szövetség hatalmas erővel fog belenyulni a mi laza, sok összeütköző érdektől megszagott közéletünkbe s romlásba rohanó társadalmi viszonyainkba.

Sokszor vetettünk siralmas tekintetet a megmélyezett magyar közéletre, a magyar közélet politikai, társadalmi, állami életben megnyilatkozott funkciójára. A szabadon grasszáló liberális szellem leiszorította érvényesülésének minden fonáláról a katolikus gondolatot, amely örült, kegyetlen munka a köztisztesség, közérköcs s ezek után a közjónak elvitázhatalan hanyatlásával járt. A föl-szabadított erkölcsi felfogásban felperzselt nemzeti lélek elvesztette neves aspirációit, a jó erkölcsből élő nemzeti élet fejlődését magában hordó ambíciókat. A mindinkább lazuló erkölcsi felfogás közrendet teremtett, melyet nem erkölcsi erők, ideális célok fognak össze, hanem amelyben szabadon dülnek a vallásos eszméktől nem zabolázott emberi szenvedélyek. A vallásfelekezetek között élő türelmességből, negligencia lett, amely szabad utat engedett eddig idegen, kárhözatos eszmék beözönlésének. Ezek az eszmék vallási és nemzeti életünknek teljes szétrombolására törnek fokozott erővel. A lelkek mélyen élő és munkáló vallási és hazafias eszmék, a belőlük táplálkozó nemzeti idealizmus mind egyre lanyhul.

Ki állítja meg pusztuló javaink jövőnkbe vetett bizalmunk veszedelmebe rohanását? Ki védelmez a mind nagyobb vakmerőséggel előre törő átkos irányzatoktól? Ki ment meg legszentebb eszméinkben gázoló szennytől, piszkos üzemtől? Ki őrzi gyermekeink lelkét az utca kirakatáiból, a színházból, erkölcsstelen iratokból feléje szálló miazmák ellen? Ki álljon frontba, ha már egyszer elérkezik ideje annak, hogy nem lehet ölbe tett kézzel személni az állami, társadalmi, vallási rendet aláadó államunkat?

Vissza kell állítani a vallás uralmát, amely egyedül biztosította s fogja biztosítani állami s társadalmi életünk megrendíthetetlen erejét, közjavakat szolgáló igyekvését. Rá kell vetni erőnket az államhatalom faktoraira, az állami élet intéző

köreire, vissza hatnunk a politikára, tisztultabb, igazabb közéletet teremtenünk. Ervényesülnünk kell ebben az országban számarányunkhoz, nemzeti tradícióinkhoz mérten, ezt követeli a jog és igazság. Legjogosabb, legszentebb törekvéseinkben gáncs nem érhet bennünket. Vagy ha ér, mit gondolunk vele, ha egyszer a népszövetségben erőnk hatalommá forrott össze. Azt a hatalmat, melyet a szövetségben birunk, rávetjük a megvesztegetett közszellemben elkallódott javaink, minden elvesztett hadállásurk visszafoglalására. Teremtünk sajtót, amellyel visszazorítjuk az idegen célok szolgálatában álló, erkölcsi javainkkal üzérkedő mai sajtót.

Óriási felhalmozódott munka vár ránk a népszövetségben, de az eredményesített munka fogja életetni s erősíteni a szövetséget. A szervezet oly imponáló erővel lépett fel néhány hónapja Magyarországon, hogy az ellenségek visszadöbentek, a jóbarátok ujjongó lelkesedéssel üdvözölték. A népszövetség hatott vissza a parlamentre amidőn az ország képviselőit felsorakoztatta a Barkóczy miniszteri tanácsosban megtámadott katholicizmus védelmére.

Az egész országban diadalmasan meghordozott zászló alatt a múlt vasárnap volt Székesfehérvárról toborzó. Városunk kész lelkesedéssel állott a katolikus törekvések szövetségébe, hogy a szervezet erejét vigye a város s a hazza boldogulására.

A népszövetségi nagygyűlés, amelynek előkészítésére heteken át folyt a fáradhatatlan agitáció, impozáns méretekben hozta össze a város színét-javát, nép- és uriosztályát, mintegy 2500 embert. Mikor végignéztük a lelkes, öntudatos törekvésekben összegyűlt sorokat, megerősödött bennünk az a hit, hogy a népszövetség megjelenése városunkban új hajnalhasadást jelent.

Rég nem látott mozgalmassá napja volt Székesfehérvárnak a múlt vasárnapon. A kath. népszövetség és a hazafias szervezetek nagygyűlése két nagy eszmének szolgálatában állott. A vallásos és hazafias testvér-eszme ölekezése messze kiható távlatokat nyitott a város életében.

A népszövetségi nagygyűlés a katolikus kör kertjében folyt le megragadó mozzanatokban, amelyek a jelen voltak előtt örökméltűvé avatták a múlt vasárnapot. Már 10 óra után megindult az emberáradat a kath. kör kertjébe, amelyet fél 11 órára teljesen elöntött az óriás tömegben egybegyűlt hallgatóság. Mikor a szónokok megérkeztek, már el kellett zárni a kapukat a még mindig özönlő embertömeg elől.

A nagygyűlést a népszövetség fáradhatatlan agitátora, Csucs István főreáliskolai hittanár nyitotta meg szívekbe nyúló szavakkal s tiltakozott az ellen a vélemény ellen, mintha a népszövetség politikai célok szolgálatában állana. A népszövetség társadalmi akció és mint ilyen akar visszahatni a

politikára. Ebben politikája sem 67, sem 48, hanem *katholikus és magyar.*

Csucs István indítványára a népgyűlés elnökvé Vass József dr. helyi igazgatót, jegyző-jévé Ketskés Elekét választotta.

Viharos éljenzés között lépett a szónoki emelvényre Zboray Miklós dr. országgy. képviselő, a népszövetség elnöke s nagyarányú, éljenzéstől sűrűn megszakított, megindító mozzanatokban gazdag beszédet mondott. Beszédének vázát a következőkben adhatjuk:

Visszaemlékszik egy bankettra, melyet első megválasztatás alkalmával rendezett tiszteletre választói. Felköszöntött mondott, amelyben a jelevő patkós eszmájú földművesekre írtette poharát. Az egyesenes szívil, józan gondolkodású földművesről nem szabad megfeledkezni, fáradságos munkájával kenyeret ad a mi asztalunkra, vérért is kész áldozni hazájáért és vallásáért. Intó kötelességünk, hogy az ő javára mi is szeretettel fáradjunk. A népszövetségnek bajnokai, apostolai bejárják az egész országot, lemondanak kenyelmükről, pénzt és fáradságot áldoznak a népért.

Ugyan miért törődünk folyton a más bajával, miért akarjuk mi szövetségbe hozni a magyar katolikusokat? Erre a kérdésre egyszerű a felelet. Ha magyar katolikusok nem állanak szövetségbe, könnyen letérnek őket ellenséges irányzatok, amelyek ma ugyancsak veszélyre törnek. A katolikusok mindinkább hátra szorúlnak a társadalom intéző körében. Állami hivatalokban, s általában az élet minden fórumában a katolikusok nem jutnak akkora számarányban előtérbe, mint amely őket számuknál fogva megilletné. Katolikus egyetemünk világos képe a jövő intelligencia megosztásának. Az egyetemi halgatók felekezeti státuszukjából kitűnik, hogy míg a zsidó hitfelekezet a zsidó lakosság számához mérten óriás arányban van képviselve, addig a katolikus hitfelekezet óriás mérvben szorul le az egyetemről.

Nem lesz katolikus intelligenciánk, az ország vezető elemei azokból kerülnek ki, akiket nemzeti tradícióik nem jogosítanak fel arra, hogy a vezető elemet képviseljék. Nem azt akarjuk ezáltal deklarálni, hogy mi más felekezetek elnyomására törekvünk. Ezzel ne vadjolon meg bennünket senki. Csak a mi jogaink érvényesítésére törekszünk, a legjogosabb intencióktól vezelve. Nem akarjuk, hogy mi örökösön rövidséget szenvedjünk. Helyesen értelmezett demokráciát akarunk meghonosítani. A hazug elveken álló mostani demokrácia olyan, hogy csak felfelé demokrácia, lefelé zsarnok arisztokrácia.

A lelkek demokráciáját akarjuk biztosítani. A katholicizmusban egyforma minden ember, a katholicizmusból született demokráciát akarjuk érvényesíteni a népszövetségben. Ez a törekvésünk Isten dicsőségéért, hazánk üdvét szolgálja. Erősítsük meg a mi népszövetségünket minden eszközzel. Eddig már 70 ezer tagja van a népszövetségnek, pedig alig néhány hónapja bontotta ki zászlaját. Az a lelkesedés, mellyel az egész ország siet a zászló alá, biztosítékot nyújt, hogy rövid időn belül 500.000 tagot fogunk számlálni. Mekkora hatalmat fogunk képviselni akkor! A

SÖVEGJÁRTÓ JÁNOSNÉ
VÁSZON, ASZTALNEMŰ ÉS ÁGYNEMŰEK ÁRUHÁZA SZÉKESFEHÉRVÁR,
— BARÁTOK ÉPÜLETE, AZELŐTT ÖZV. HANEL ANTALNÉ-FÉLE ÜZLETHELYISÉG. —

Mai lapunk 4 oldal.

FJNa00000291

állami tisztviselők nevében Turján József pénzügyigazgató, a székesfehérvári vasutas-kerület nevében Winkler Nándor, kerület-elnök.

Szives üdvözlő szavak után megindultak a kocsisorok a Vörösmarty-tér felé. A nagygyűlés programját a Vörösmarty-szobor megkoszoruzásával nyitották meg a vasutasok. Igen kellemesen lepte meg őket a Deák Ferenc-utca nyílásánál felállított pazar diszkapu, amely „Isten hozott”-tal üdvözölte a vendégeket. Az út fellobogozott utcákon keresztül vitt a Vörösmarty-szoborig, hol már nagy közönség várt az ünneplőkre. A Hymnusz elénekklésével nyitotta meg az ünnepséget a budapesti Törökvs Dalárda, azután Bathányi Tivadar gróf lépett a szobor alá s hazafias eszmékkel átszólt, gyönyörű beszédet mondott.

Hazafias kötelességet ró le — mondta — a Vasutas Szövetség 30 ezer főnyi tábora mielőtt tanácskozását megkezdené. Ezelőtt a szobor előtt dokumentálja a Vasutas Szövetség ország-világ színe előtt, hogy minden tagja a magyar hazáért. Lerója kegyeletét Székesfehérvár város és Fehérmegye közönsége előtt azért a pártlanul lelkes fogadtatásért, amelyben a szövetség tagjait részesítették. Hódol a város a nagy önzetlenség előtt, amely a magyar nemzetet a lánglelkű költőjének egész életét betöltötte. E koszorút a Vasutas Szövetség nevében, a magyar társadalom hódolatának jeléül teszem le Vörösmarty Mihály szobrára.

A hatalmas babérágakból és borostyán levelekből fonott koszoru széles nemzeti színű szalagján ez a főlírás díszlett:

„Az Országos Vasutas Szövetség Vörösmarty Mihály emlékének.”

A Vörösmarty-térről a Lövöldébe vonultak az ünneplők, hol ismét ünneppel kezdte meg tanácskozásait a Lövöldé termet zsufolóság megölt vasutas közönség. Megjelent a gyűlésen Sadra Gyula dr. polgármester is. A gyűlés megnyitása után Szigeti János szövetségi alelnök emelkedett szólásra. Bathányi gróf érdemeinek méltató beszéde közben lehullott a lepel a gróf festett képmásáról, amely Lovas Lajosnak kitűnően sikerült képe.

A gróf meghatva mondott köszönetet, hangmeleit s ezzel befoly az angol nemzet életébe.

Oly pálya ez, mely valóban tiszteletre s bámulatra méltó. Bátran mondhatjuk ezek után, hogy Rónay Jácint a művelt Európa kor- és társadalom-viszonyait annyira ismerte, mint talán senki-édes hazánk gyermekei között. Nagy szeleme, tüzes lelke a nehéz nemzeti állapotokban kényserítették erre az európai utazásra, és mindenütt tiszteletet, részvétet szerzett a magyar nemzet iránt. Ha Kossuth érdemei nagyok és ha néma fájdalommal szemléltük a turini öreget: méltán fog el bennünket a tiszta nagyrabecsülésnek nemes érzelme, mikor Rónay Jácintra gondolunk.

A később pozsonyi nagypréposttá lett Rónay Jácint soha nem feledkezett meg szülővárosáról; évenként több száz koronát küldött iskoláknak, szegényeknek.

Itt áll előttünk ez a nagy muaka, mely a múlt század második felének hazai és európai tükörképét tárja elénk. Ha bepillantást akarunk szerezni, ebbe a nagy társadalomba és az emberi küzdelmek harcába: olvassuk Acsay Ferencnek szépen megírt munkáját; — hálások lehetünk e miatt: a szerzőnek.

Legyen bennünk annyi local-patriotizmus, hogy megszerezzük és tanulmányozzuk ennek a szép irodalmi és főleg művelődéstörténelmi munkának lapjait. Telítsük meg lelkünket ennek eszméivel: szép, értékes komoly irányban műveljük magunkat vele.

Minden művelt székesfehérvári férfinak és nőnek, ifjunak és öregnek el kellene olvasni „Rónay Jácint életét.”

Vargha Damján dr.

sulyozván, hogy az ünnepeletésben dokumentumát látja annak, hogy elnöki tisztségét legjobban akarata szerint töltötte be. Köszönetet mondott a városnak a szives fogadtatásért, aztán elmondotta megnyitó beszédét. A jövőben a szövetség nem a reklám, hanem a szeretet fegyverével fog dolgozni. Hatalmas lépéssel vitte előre a vasutasok ügyét a fizetésrendezés, amely kielégíthetőnek mondható. Fogyasztási szövetkezeteket ajánl s kifogásolja, hogy a magyar közönség sok helyütt kénytelen tűrni az idegen kezekben levő vasutak kezelőinek figyelmetlenségét. Örvedes jelenségekben emelte ki a szövetség erősödését, tagjainak száma 25 ezerről 28 ezerre emelkedett.

A szövetség belügyeinek tárgyalásán éktelen vihar tört ki. Bathányi grófnak a legerélyesebb eszközökhöz kellett nyulnia, hogy a nyugalmat helyreállítsa.

A gyűlés legfontosabb momentuma a tisztsegek betöltése volt. Szövetségi alelnök Kramer Gyula a hazafias kerület elnöke, az altiszti csoportban szövetségi alelnök Nikl Ignác lett. Kramer Gyula székefoglaló beszédében a lakáviszonyok javítását és fogyasztási szövetkezetek nyitását hangoztatta.

A napi tanácskozásokat este 8 órákor rendkívül népes bankett fejezte be a Szent István teremben, amelyen megjelent Prohászka Ottokár dr. püspök is, valamint a város notabilitásai. A polgári elem meglehetősen gyér számban jelentkezett.

A jókedvben lefolyt bankett nagyszámu felköszönőiben kifejezésre jutottak mindazok az eszmék, melyek a hazafias vasutasok törekvéseit vezetik. Winkler Nándor Bathányit köszöntötte, Sarláy Elemér bpesti főelőnök a vendég-szerető városnak mondott köszönetét, Kerekes Lajos dr. főjegyző a vasutasok törekvéseinek sikerét kívánta, Bakonyi Samu dr. orsz. képviselő, a szövetség ügyésze emelkedett hangu felköszöntőben a megyéspüspököt köszöntötte. Ujjongó lelkesedés között emelkedett szólásra a mi megyéspüspökünk s magas sferákban járó gondolatmenettel, lángoló figyelem közt lestek ajkáról minden szót s a beszéd közben sűrűn törtek ki tapsviharban. Lángoló ékesszólással világított rá a püspök, hogy a szociális érzés az egyedüli összefüggő kapcsa, előreszerető eleme a vasutasok törekvéseinek.

A derék vasutasok összesereglett tömege viharzó óvációban részesítette püspökünket, akinek szava bárhova eljut, éltet és melegít.

Felköszöntőket mondtak még: Víz Gyula, Bodó Lajos (Brassó), Saára Gyula dr., Bezeredy Ábel dr. (Bpest), dr. Fábrián László (Bpest), Kramer Gyula (Bpest), Nagy Sándor (Miskolc).

Bathányi grófnak családi ügyben Budapestre kellett utaznia, hétfőn a fél 10-i vonattal érkezett vissza s zette tovább a tanácskozásokat. Hétfőt teljesen a költségvetés tárgyalása foglalta le.

A vendégek kedves emlékekkel távoztak el hétfőn este városunkból.

Plebános Urak figyelmébe.

A „Ne temere” pápai encyklika által előírt házassági nyomtatványok a székesfehérvári Egyházmegyei Könyvnyomdában kaphatók.

ÜJDON SÁGOK

A lelki gyakorlatok után.

Tegnap délelőtt tisztelettel egy 30 tagból álló hölgyküldöttség a megyés püspöknel Szögyény-Marich Julia alapítványi hölgy vezetése mellett, aki szónoki lendülettel, jókés szavakkal fejezte ki a gyengéd női szívek halálját, a lélekemelő, annyi szent vigaszt árasztó lelki gyakorlatokért. A megyéspüspök örömeinek adva kifejezést afőtől, hogy szavai, amint látja, viszhangot keltettek, mégegyszer lelkére kötötte a hölgyeknek az általa kifejtett eszméknek buzgó terjesztését.

A lelki gyakorlatok egyik boldog résztvevőjétől kapjuk az alábbi sorokat, mintegy dallamos visszhangját az átélt kegyelemteljes napoknak:

„Járunk-kelünk, bolygunk, örökké nyugtalan
S kevélyen arra, hogy szívünknek kinja van
A ki elégedetlen él, szörnyen lenézni...”

Kostand egyik drámájának hőse így jellemzi önmagát s nem is képzeltető találobb arcképe a modern embernek ezen szavakban foglaltaknál:

„Járunk-kelünk, bolygunk, örökké nyugtalan... Egyik az anyagi boldogulás robotjában lüheg; egy másiknak az álma hirnév, állás, dicsőség s ennek áldozza pihenés nélküli rövid földi életét; egy harmadik gépkoocsiján repül versenyt a madárral; egy másik ismét egy magasabb célt tűzve maga elé, szellemét iparkodik az emberi tudás kincseivel gazdagítani; de azért csak: szívünknek kinja van, mert az anyagiak birtoklása csak még éhesebbé tesz s az az utáni mérték-telen, fékezhetlen vágy, amint naponta szomorúan tapasztalhatjuk, hány tragédiát idéz elő, hány erkölcsi halottat vet ki az életküzdelem szennyes hullámaiból; a szellem kincsei csak még növelik a lelki szomjúságot; s mérvado egyének, nagy emberek állítása szerint a hirnév, a dicsőség, a hódolat tömjene sem tudják az embert teljesen kielégíteni! Aki elégedetlen él — olyast — bizony alig találunk; vajmi ritka vendég a megelégedés a 20. század emberénél...”

Pedig az emberi szívnek vele született ösztöne a boldogság utáni vágy. Arról le nem mondhat, feleje áhitozik, létfeltétele, mint a virágnak a napsugár.

De hát miért találja azt oly nehéznek meg a modern ember? miért? miért? Mert míg gyárai szaporodnak, a villamos erőkei igájába hajtja, s időt távolságot legyőzve feléleli az egész világot s ezer és ezer új benyomást veszen, addig egy másik, egy még értékesebb — mert: örök értékű világot elhanyagolt; gazdagsága mellett elszegényült, mert lemond s megelégedik lelki világának kultuszáról. Szegény emberiség! A föld tied, a menyországot pedig, melyet magadban hordozhatnál, ha így folytatod, hovatovább teljesen elveszítet.

S felém cseng XV századon át az örök igazság erejével s felkiáltás: Nyugtalan az emberi szív, míg Benned Uram, meg nem nyugszik.

Emberek! az Ur az egyedüli örök nyugvó pontja lelkünknek, Ő a mi sarkcsillagunk, mely után igazodunk; Ő a mi boldogságunk záloga, Feléje gravitálunk öntudatlanul is, mint naprend-szerünk a Herkules csillagzat felé. Érezzük ezt a szkeptikusok s anyagelvűek gunymosolya ellenére is.

És hogy mily utakon keresse az ideges, gyöngye akaratu ember a kultura nehézséget, utközései középette az Urat, Aki ugy szeretett bennünket, hogy Megváltót küldött számunkra már 2 ezer év előtt a mi imádandó isteni testvérünk: Krisztus alakjában, Kinek szel. kegyelme óriási erkölcsi energiáknak forrása, Kinek szent képére s hasonlatosságára kell lelkünket kidolgozni, — mert különben amint körülöttünk lép-telnyomon látjuk, tenyeg rideg, hideg, örömtelen, száraz az életünk s gyöngye, fegyelméletlen a morálisunk, — ezt a folséges irányt mutatta meg Székesfehérvár és a megye: hölgyeink 4 napon át lángszavakkal Prohászka Ottokár dr. megyéspüspök, az Emberiség igazi Barátja, kinek élete már maga a legmeggyőzőbb, ragyogó szent beszéd, kinek ékesszólásánál még csak krisztusi szeretete nagyobb. Elvezette a halgatóságot a

